

Pilsoņu¹ debates par integrāciju

Pilsoņu debatēs par integrāciju Rīgā, 25.-26.februārī piedalījās 42 pēc nejaušas atlases principiem ielūgti Latvijas iedzīvotāji. Viņi ar profesionālu moderatoru palīdzību, kā arī ekspertu un politiķu iesaistīšanos, meklēja kompromisus un izstrādāja šādus 10 priekšlikumus, kā veidot saliedētāku sabiedrību:

1. Piešķirt valsts finansējumu bezmaksas latviešu valodas apguves programmai mazākumtautību pirmsskolas izglītības iestādēs (PII), vienotās metodiskās bāzes izstrādāšanai un PII latviešu valodas skolotāju sagatavošanas un kvalifikācijas celšanas programmas ieviešanai, balstoties uz pirms tam veiktajiem pētījumiem par PII latviešu valodas skolotāju pieredzi. (98% dalībnieku atbalsts²)
2. Lai celtu bilingvālās izglītības kvalitāti:
  - Latviešu valodas aģentūrai izpētīt efektīvākās latviešu valodas apguves metodiku skolotājiem, ņemot vērā praktizējošu pedagogu viedokli,
  - nodrošināt regulārus apmaksātus latviešu valodas pilnveides kursus bilingvālās izglītības skolotājiem,
  - sekmēt starpskolu sadarbību, izveidojot pedagogu "apmaiņas" programmas. (90% atbalsts)
3. Kultūras ministrijai un pašvaldībām sadarbojoties, veidot nacionāla līmeņa sociālo kampaņu - TV, radio, internetā, sabiedriskajā transportā, caur drukātajiem medijiem - kuras ietvaros "parastie cilvēki" un etnisko kopienu autoritātes varētu dalīties ar saviem veiksmīgas integrācijas piemēriem, motivējot citus un veidojot priekšstatu, ka integrācija ir sasniedzama un iespējama katram. (86% atbalsts)
4. Latvijā visās valodās izdotajos skolas mācību materiālos Izglītības ministrijai nodrošināt vienotu un objektīvu vēstures traktējumu, lai radītu kopēju vēstures izpratni, kā arī izveidotu mācību filmu ar abpusēju redzējumu. Atbildīgajām valsts institūcijām organizēt "Tautas forumu" Latvijas

¹ Termins „pilsonis” šeit tiek lietots plašākajā nozīmē kā aktīvs Latvijas sabiedrības loceklis, ne tikai Latvijas pilsonis. Pasākumā piedalījās arī nepilsoņi.

² Par katru no 10 priekšlikumiem notika „uzticības balsojums” – dalībnieki varēja balsot par, pret vai atturēties.

iedzīvotājiem okupācijas jautājuma izrunāšanai un kopējā viedokļa formulēšanai. Politikiem uzņemties atbildību par izteikumiem publiskajā telpā par okupācijas tēmu. Izglītot politiķus par vēstures, kultūras un ētikas jautājumiem, un veikt zināšanu pārbaudi. (83% atbalsts)

5. Kultūras ministrijai regulāri rīkot "Tautas forumus", lai veicinātu starpkultūru sadarbību un kopīgo problēmu izrunāšanu. Sabiedrības integrācijas fondam (SIF) izveidot atsevišķu programmu nevalstiskajām organizācijām (NVO), lai veicinātu to apmeklējumu mazākumtautību skolās ar mērķi popularizēt latviešu valodu un kultūru (un otrādi). SIF izveidot atsevišķu programmu NVO, kas atbalsta sadarbības projektus, kuru ieviešanā iesaistītas vairākas etniskas grupas (vienai no tām obligāti jābūt latviešiem). Reģionos organizēt pasākumus jauniešiem ar slavenību piesaisti, lai veicinātu starpetnisku saprašanos. SIF izveidot atsevišķu programmu un portālu skolēnu apmaiņai ģimenēs starp etniskajām kopienām, veicinot starpkultūru sadarbību, valodas apguvi un toleranci (piemēram, dzīvošana citas tautības ģimenē, "vasara laukos" utt.). Katrā pašvaldībā nepieciešams viens atbildīgais par integrācijas jautājumiem, lai veicinātu integrāciju vietējā līmenī un sadarbību ar citām pašvaldībām (piemēram, kopīga svētku svinēšana, sadarbības projekti, utt.) (83% atbalsts)

6. Mediji.

- Nodrošināt sabiedriskās TV pārklājumu Krievijas pierobežu rajonos,
- Piešķirt finansējumu no valsts budžeta bilingvālu mediju projektiem,
- Stiprināt reģionālās TV (Nacionālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (NEPLP) valsts pasūtījums raidlaikam, finansējuma piesaiste),
- NEPLP nodrošināt sabiedrisko televīziju saturā reģionu, latviešu un krievu valodas auditorijas intereses,
- Sabiedriskajā TV veidot raidījumus par valsts vēsturi un aktuālajiem notikumiem,
- LTV7 pārraidīt ziņas un informāciju populāro raidījumu starplaikos,
- Reģionālajām TV veidot raidījumus ar vietējām vai valsts amatpersonām, interaktīvi iesaistot vietējo sabiedrību,
- Izveidot bilingvālu portālu sabiedrības līdzdalībai,
- Raidījumus un filmas TV pārraidīt oriģinālvalodā, nodrošinot subtitrus. (82% atbalsts)

7. Katram jaundzimušajam, kurš dzimis Latvijas iedzīvotāju ģimenē, kura Latvijā nodzīvojusi vairāk nekā vienu gadu, piešķirt Latvijas pilsonību, ja vecāki neiebilst. Jauniešiem, kuri sekmīgi nokārtojuši vidusskolas eksāmenus, piešķirt Latvijas pilsonību, ja viņi to vēlas. Izstrādāt anketu par pilsonības piešķiršanas variantiem un novērtēt to tautas apspriešanā. (79% atbalsts)

8. Lai ikviens Latvijas iedzīvotājs izprastu informāciju latviešu valodā un spētu tajā komunicēt, kā arī, lai veicinātu latviešu valodas kursu pieejamību un kvalitāti, nepieciešams:
- veikt izpēti par latviešu valodas apguves nepieciešamību atsevišķās valsts teritorijās un tam nepieciešamo finansējumu,
  - īstenot pastāvīgas pozitīvās reklāmas kampaņas par latviešu valodas mācībām (īpaši krievvalodīgajā mediju telpā),
  - izveidot centralizētu mājas lapu, kurā ir pieejama informācija un nodrošināta tālmācības iespēja,
  - paredzēt mērķtiecīgāku valsts finansējumu latviešu valodas apguvei,
  - Latviešu valodas aģentūrai ieviest pastāvīgu latviešu valodas apguves sistēmu pieaugušo izglītībā,
  - kursu saturu vairāk orientēt uz komunikācijas prasmju attīstīšanu. (72% atbalsts)
9. Lai veicinātu sabiedrības saliedētību un izpratni par Latviju kā daudzkulturālu valsti, svarīgi:
- saglabāt latviešu dziesmu svētkus kā esošu latviešu kultūras bagātību, un popularizēt, ka tajos piedalās dažādu tautību pārstāvji,
  - finansiāli atbalstīt Latvijā populāru mākslinieku viesošanās reģionu skolās,
  - svinēt kopīgus svētkus, kas balstīti dabas ritumā (Jāņi, Ivan Kupala, Meteņi, Masļeņņica, utt.),
  - organizēt regulāru Latvijas tautu festivālu, kurā notiek arī darbnīcas par kultūras un vēstures jautājumiem, kas dod pozitīvu pienesumu kopīgam Latvijas stāstam. (72% atbalsts)
10. Vidusskolās un arodskolās vienkārši mācīt par to, kas raksturīgs labēji un kreisi orientētām partijām. Augstskolu 1.kursā (visās specialitātēs) mācīt vispārīgo politiku. Rosināt prezidentu mainīt valstī partiju veidošanas sistēmu, finansēšanu, dibināšanas un likvidēšanas kārtību. Saeimā neļaut ievēlēt 100% mononacionālas partijas. Piešķirt papildus valsts finansējumu vēlēšanu kampaņām partijām, kurās ir vismaz noteikts procents dažādu tautību biedru vai deputātu kandidātu. (23% atbalsts)

Pilsoņu debates par integrāciju rīko Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. Iniciatīvu atbalsta Valsts prezidents Andris Bērziņš, kā arī Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā, Atvērtās sabiedrības fondu Vietējo pašpārvalžu un valsts pārvaldes reformu programma, *Skrivanek Baltic, Draugiem.lv, Inbox.lv un Islande Hotel.*

Plašāka informācija pieejama PROVIDUS mājas lapā vai pie Daces Akules, PROVIDUS pētnieces, akule@providus.lv, 67039258, @DaceAkule